

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

F. Richardt del. Nordahl-Groen & Eitzendorff hth

C. A. Retze! Forlag

L. W. Teßner & Kittenorff! bib. Ind

MATTRUP
i Jylland.

MATTRUP

i Jylland.

Paa den søndre Ende af en høj og smal Bakkebygd, der er beklædt med rønne Bøgeskove, afvekslende med Granplantager langs de stejleste Skrænter, ligger den gamle Hovedgaard Mattrup, tre Mile vest for Horsens i Thyrding Sogn og Herred og Standerborg Amt. Næsten lige under Hovedbygningens Binduer til den ene Side strækker sig en dyb Dal, i hvilken ligger en Mølle med sin Dam, og igjennem Dalen slynger sig en smuk Åa med grønne Brædder; lige over Aaen hæver Jordmønnen sig igjen til samme Højde og strækker sig derpaa som en Højslette imod Syden, hvor det stiger mer og mer, indtil man kun faar Øje paa den brune Hgd. For 30 til 40 Aar siden saa man paa denne ifkun mørk Hgd, nu derimod ligger her et libet Hus, der kaldes Donnerup lige som selve Højestrækningen; det er omgivet af Marker, hvilke majsommeligt ere bleve opdyrkede.

Mattrup har sit Navn af Ordet „Mad“, en Eng, og Torp, og Gaarden var Hovedgaard allerede i det 14de Hundrebaar, da den tilhørte Kitten Skram. Bøvneren Christen Skram til Mattrup forekommer 1388 og var da gift med Fru Kirsten Raasted af Nørholm, den sidste af sin Åt. Deres to Sønner Hr. Peder Skram og Niels Skram holdt 1453 Skifte efter sin Møder, hvorved den første fik Volbhjærg i Hind Herred, Ringkjøbing Amt, og den sidste Mattrup med alt Tiliggende, Møllen neden for Gaarden eller Stigs Mølle og alt Gødslet i Thyrding og Kloborg Sogne og en Gaard i Salten. Niels Skram kjøbte Aar 1454 3 Gaarde i Øster-Snebe for 16 løbige Mark og 2 Øgen saa gode som 2 løbige Mark af Peder Wille. 1458 gjorde han sin Ladhævd paa noget Gøds i Kloborg. 1470 fik han et Vidne fra Thyrding Herredsting, at han med Rette ejede Thyrding Kib som et frit Ene-

mærke. S. A. fik han en Byggetings Dom af Bispen i Aars Hr. Jens, Niels Timmesen Rosenfrands til Stenshølle, Oluf Mortensen Gjersting til Hæstrup o. fl., hvorved Foltris Dam og Damsted og en Loft sammesteds bleve tilkjendte ham ligesom og Føegang af Thyrding, saaledes som han og hans Forfædre havde haft den af Arilds Tid. Foltris Dam var en Dæmning ved et Vandløb, som gjorde Grændseffjeldet imellem Græstrup, Ring og Thyrding Sogne, til en liden Sø, og den var anlagt af Mattrups Fæder for at vande en til Gaarden hørende Eng. Ved denne Dom var imidlertid Tvisten om Foltris Dam ikke endelig bleven afgjort. Niels Skram var først gift med en Fru Cæcilie, der i Sjælgade Hjøbde 2 Gaarde til Mariager Kloster, og anden Gang med Fru Else Jensdatter Trost til Frøsløvsgaard (paa Mors), Enke efter Niels Raas; efter Niels Skrams Død, der indtraf 1470 eller 1471, ægtede hun Albert Steel til Hegnet. I sit andet Hgteskab havde hun to Børn. Sønnen Henrik Skram, der 1471 ejede Mattrup, døde fort efter uden Vidskarvinge, hvorpaa Gaarden tilfaldt hendes Datter Domsfru Kirsten Skram. Erik Stiggesen Rosenfrands, Søn af Hr. Stigge Rielsen til Hveringholm og Fru Verete Rønnow, blev foretstet i den rige Arving, der skænkede ham sin Gjenfærlighed; men, da Møderen ikke vilde give sit Samtykke til deres Forening, henvendte han sig til Kong Hans, hvis Hoffinde han var, og denne lovede da, hvis Erik Stiggesen kunde hjælpe sig selv, at ville luffe et Øje til. Bøvseren stred nu til sin hertenskjære, at han nok skulde staa Raad, og han holdt Ord. En Morgen, da Folkene reve Hø i Engene, indfandt han sig paa Frøsløvsgaard og bortførte sin elskede derfra. Paa Mattrup holdt de sit Bryllup. Brudens

MATTRUP

i Jylland.

Mober skal aldrig have tilgivet dem sig Driftighed. Erik Styggesen fik saaledes Matstrup, og han blev en dygtig og virksom Gudssejer. Nogle Aar efter denne Begivenhed havde han 1489 i Anledning af den omtalte Foltris Dam en Retstrætte med Bønderne i Ring Sogn, der paastode, at den i Følge Sanbemandens Tog maatte tilhøre dem, og at den ny Ejer af Matstrup ulovlig havde forhøjet Dæmningen og derved skadet deres Enge; men da fremlagde han hin Dom af 1470 og et Tingsvidne fra Brads Herred om, at Foltris Dam havde tilhørt Matstrup ulast og ukæret 40 Aar eller mere førend Bønderne i Ring havde talt derpaa. Ved Herredagsdommen af 1489, udstædt i Kongens Nærværelse i Horsens af Biskop Ejler af Aarhus, Biskop Hartvig af Ribe, Abbed Christiern af Dm Kloster, Hr. Johan Jepsen Ravensberg, Kongens Kansler, o. fl., blev Foltris Dam ham tilkjendt. For at undersøge, om den ulovlig var forhøjet, blev Abbeberne i Dm og Vor Klosters, Hr. Ludvig Nielsen Rosenkrands til Palsgaard og tre andre Adelsmænd tillige med sex Bønder af de omliggende Byer udnævnte til Synsmænd, og de skjønnede ikke rettere end, at Foltris Dam ikke var saa opstøppet som den havde været fra Arilds Tid. End ikke dermed var denne Strid dog afsjort for Fremtiden. Imod at faa en Gaard og et Bøsted i Gelstrup By aftod Fru Elsebe Hartvigsdatter, Gudske Barsbæks Enke, 1487 al den Ret til Matstrup Gaard og Gods, hun havde i Følge Søstendestifte. 1490 indløste han for 800 Mark et Pantelen, Tranholm Gods, fra Svend Torbernsen; han fik det derefter i Forlening af Kongen, og det blev aldrig siden indløst af Kronen. Godset udgjorde 38 Gaarde og laa tilbødt i Matstrup nærmeste Omegn. 1508 var han tilstede ved et Skifte imellem Fru Kirstine Klavs-datter, Enke efter Ebbe Strangesen til Drumgaard (i Bjærg Herred) og hendes afdøde Mandts Broder Klavs Strangesen til Nørholm. 1512 kjøbte han af sit Søstendebarn Fru Anne Timmesdatter Rosenkrands, Enke efter Muf Sommer, 2 Gaarde i Nørre-Snebe i Brads Herred, og 1516 af Abbed Thomas i Vor Kloster en øde Mark i Thyrding Sogn; men i Steben for den gav han 2 Gaarde og 1 øde Bol i Thy, imod at der i Klosteret skulde holdes en aarlig Begængelse for hans egen, hans Husfrues, deres Børns og deres Forældres Sjæle, og efter deres Død 6 Opstandelses-messer af hver Præst i Klosteret. Af Lars Skeel til Jungetgaard fik han 1523 i Pant paa 10 Aar for 80 Mark og 50 rhinske Øylden en Gaard i Grisdstrup By, Kloborg Sogn, hvis Stybsætning var $\frac{1}{2}$ Tønde Smør aarlig;

3 Aar senere blev Gaarden hans Ejendom. Omendkjønt Erik Styggesens Navn findes iblandt de ypperste Adelsmænds, der 1522 forenede sig imod Christiern den anden, er det dog ikke rimeligt, at han virkelig har taget Del i Sammensværgelsen; han hørte nemlig ikke til dem, som bleve forfremmede af den ny Konge. 1525 skulde han møde med 2 Glavinb for sit Pantelen og 2 Glavinb og 2 Skytter for sit eget Gods, hvilket sidste forudsætter en aarlig Indtægt af 300 Mk. eller 600 Ldr. Rug. Erik Styggesen og hans Husfrue vare begge gangne til sine Fædre i Aaret 1535, da der blev holdt Skifte efter dem. De efterlobe sig ingen Sønner, men to Døtre; den ene af disse, Fru Karen Rosenkrands, arvede Matstrup, der nu fik en ny Ejer i hendes Mand Ejler Erikfen Hardeberg, senere Ribber og Rigshovmester.

Denne skal være født omtr. 1505 og havde 1535 i flere Aar været gift med Fru Karen Erikfsdatter Rosenkrands. Han var Lensmand paa de søslandste Dispers saft Børg Dragsholm (nu Adelerborg), der 1535 blev belejret af en talrig Afdeling af Øred Christoffers Solbater under Øred Johan af Soja; deres Skjæb, der for hin Tid var anseeligt, udgjorde 10 Kartover. Ejler Hardeberg og hans Krigere forsvarede sig med stor Manddom, og Øreden maatte efter frugtesløse Forsøg paa at indtage Børgen drage bort; men i Forvejen havde han opført et Blokhus for ved Sult at tvinge Slottet til Overgivelse; dog ej heller dette lykkedes, og ligesaa libet alle Forsøg paa at tage det ved List. Endelig kom Kong Christian den tredies Hær Forsvarerne til Underkastning. Samme Aar fik Ejler Hardeberg Stabskæstelse paa det til hans afdøde Svigerfader udstæbte Lensbrev paa Tranholm Gods med Ret til at udløse sin Hustrus Medarvinge; han gav 1536 sin Hustrus Søster Fru Berete, der var gift med Hans Johansen Kindenov til Fobillet, 400 Mark lybst for hendes Del i Godset. Noget senere fik han Næstbyskoven i Fyn i Forlening, havde Den Gulland som Len fra 1544 til 1551 og var to Gange Hovedmand paa Malmøhus. 1562 gif han som Sendemand til Rusland; men allerede paa den Tid synes han at have mistet Kongens Gnist, hvortil vist nok hans vel store Lyst til at vise sin Myndighed har bidraget meget. Han havde som Lensmand over Malmøhus Len affat den urolige Borgmester i Trælleborg Povel Thybe, hvilket Kongen ansaa for et Dødsbegreb. Dødsaarfang fik han snart Paabud om atter at indsætte hin i Embedet samt at formane Børgerne til at være sin Borgmester hørlige og lybige. Skjønt han senere fik Deviser paa Kongens Tillid, mærkede han dog ofte, at

MATTRUP

i Jylland.

han ej var nybet af denne, og bad derfor 1565 om sin Afsked fra alle Embeder, der ogsaa blev ham bevilget. Han døde kort Tid efter. Under hans andet Ophold i Malmø fra 1554 af var Kronprinsen, den senere Frederik den anden, sat under hans Tilsyn for af ham at faa Besledning i Statsstyrelsen. Som Ejer af Matstrup stiftede han 1537 paa sin Hustrus Begne med Hans, Christoffer og Anders Johansen (Vindenov) og fik da Stigsgaard og Stigsgaards Mølle, 6 Gaarde og 4 Bølsteder i Thyrsåting og 2 Gaarde i Halle m. m. 1540 blev Striden om Holtris Dam igjen fornyet af Bønderne i Ring, men naturligvis uden Nytte. 1544 købte han af Jørgen Lykke til Hværinge Gaarden Høvdjerg i Aale Sogn, der skjøbte $\frac{1}{2}$ Ede. Smør, og 1580 fik han imod at afstaa Halvdelen af en Gaard i Salten Kronens Herlighed i 3 Selvejergaarde i Kloborg Sogn.

Efter ham blev hans Søn Erik Eilersen Hardenberg Ejer af Matstrup. Han blev søbt omtrent 1530 paa Dragesholm, rejste i sin Ungdom udenlands og studerede i Wittenberg tillige med sin Broder Stigge; efter at denne var død der, vendte han tilbage. Siden tjente han Kronprins Frederik, fulgte med ham paa en Kæsse i Tyskland 1558, deltog derefter under Greven af Schwarzburg i et Krigstog ind i Franckerig med 12 Heste og var med ved Belejringen af Amiens. Efter et Aars Forløb vendte han hjem og deltog 1559 i Ditmarskerkrigen. Derpaa tjente han endnu et Par Aar i Kongens „Gaard“, giftede sig i Juli 1561 med den rige Jomfru Anne Rønnow og fik efterhaanden en stor Mængde Gøbfer, hvoriblandt faarevejsle paa Langeland. 3 Decbr. 1562 fik han den Bevilling, at sex af hans Bønder, nemlig tre i Grubstrup, en i Elsgaard, en i Forstigaard og en i Høvedro, alle i Kloborg Sogn, skulde være fri for kongelige Skatter, indtil Kongen anderledes tilfagde. Elsgaard og Høvedro ere nu ej længere til. 1581 blev han Rigsraad. Med-ejer af Matstrup var han 1563, da han fik en Del deraf som sin Nøbnerarv. Selv havde han en Strid med Bønderne i Ring om Markeskjæl. Han fik da ogsaa af Kongen Bevilling paa, hoid han overlevede sin Fader, efter denne at faa Tranholm Gods til Len, imod at laane Kongen 211 Lod ungersk Guld og 300 Lod Sølv. Af Fru Ide Ulfstamb, Enke efter Falk Hise til Skjerve, kjøbte han 1567 1 Gaard og 1 Bol i Græstrup Sogn og By og 1 Gaard i Arreflov i Nørre-Snebe Sogn, og 1569 overlod Iver Grøn til Høvdjergsgaard (paa Nørre) ham 1 Gaard i Hornstrup Sogn, Nørvang Herred, tillige med 1 Gaard i Korning Sogn, Hatting Herred; i Gødtjørrisse for disse to

Gaarde aftod han en større Gaard i Vester-Hvidbjærg By paa Nørre. Med Kongen mageskiftede han 1573 og fik da 22 Gaarde, der laa i Matstrup Omegn, hvoriblandt var en Del af det under Tranholm hidtil hørende Gods; derimod fik Kongen 19 søllandske Gaarde; men herved maa det mærkes, at de sidste Hartkorn var 190 Tdr. 5 Estr. „ Fdk. „ $\frac{1}{4}$ Alb., imedens de 22 nyeste Gaarde iftan svarede 112 Tdr. 5 Estr. 1 Fdk. 1 Alb. 1578 fik Erik Hardenberg ved Kjøb et Hus i Horsens, Aaret efter ved Mageskift med Kronen noget Gods i Bøved i Græstrup Sogn og 1580 ved Mageskifte med Gjord Pedersen Galt til Thyrestrup 2 Gaarde og 2 Bølsteder i Naarup Sogn i Bjærgø Herred, imod at afstaa 1 Gaard i Vriddslev By i Bor Sogn. Erik Hardenberg døde 1604 uden mandlig Arving, da hans tre Sønner barnløse vare gangne i Graven før ham. Han havde bygget et Kapel paa Matstrup 1577, og i Kloborg Kirke oprettede han et Mindesmærke over sin Fader, sine Søskende, der ogsaa i denne Kirke havde fundet Hvile, ligesom og over sin Fru, sine tre Døtre og sig selv. Af hans Døtre arvede Fru Kirstine Hardenberg, der var gift med Rigsraad Axel Brahe til Elvedgaard og Eisebjærg (Schelenborg), Matstrup, som derved atter kom i en ny Tid Gje. Dog blev han ikke strax Enejer af Gaarden; thi ogsaa Fru Maren Skram, hans afdøde Svogers Jakob Hardenbergs Enke, skrev sig 1605 til Matstrup og havde da en Markeskjælstrætte med Henrik Belov til Spøsterup o. s. l. Ved et Mageskifte fik Axel Brahe 1604 2 Gaarde og 1 Hus i Hjortebang, Vinberup Sogn og Brads Herred og 1 Gaard i Grøjs Sogn, Nørvang Herred, hvorimod han aftod til Erik Lunge til Stovgaard 3 Gaarde i Tørring Sogn. Axel Brahe døde 1616, og Gaarden blev arvet af Sønnen Lyge Brahe, der desuden blev Ejer af Bømmetofte, Eisebjærg og Bedtofte (i Fyn) samt 5 skaanske Herregaarde; af disse Gøbfer havde han faaet nogle ved sit Giftermaal med Jomfru Berete Prof. Han døde 1640. Hans Arvinge gif vel fra Arv og Gæld efter ham; men Oluf Daa blev dog ved sit Giftermaal med hans Datter Fru Anne Brahe Ejer af Matstrup. Kun faa Aar beholdt han Gaarden; thi ved et Mageskifte af Februar 1646 overdrog han Matstrup til sin Søsterdatter Korfits Ulfeld, imod at faa dennes Høvedgaard Bøvelse i Sælland. Matstrups Hartkorn var 420 Tdr. 4 Estr. „ Fdk. 1 Alb.; da Bøvelsens Hartkorn var 527 Tdr., fik Søsterdatteren desuden 96 Tdr. Hartkorn i Fyn, 2545 Rdlr. i Penge og en Gaard i Siborg, hoid Bærbø var sat til 1,000 Rdlr. — Korfits Ulfeld søgte at afrunde og forbedre sit Gods. Ved

MATTRUP

i Jylland.

Mageflifte med Kongen fik han 1647 i Kloborg Sogn 1 Gaard i Gribstrup og 1 Gaard i Nørstov, hvorimod han udlagde 2 Gaarde i Glubsted i Egestrup Sogn; af Tørgen Høg til Lobbølle købte han f. A. 1 Gaard i Løbvad, Kloborg Sogn, og 1656 af Maanderup Afbildgaard til Estrup (i Malt Sogn og Herred) 1 Gaard i Bræstrup, Ring Sogn og Tyresting Herred; men strax efter overlod han denne Gaard til sin Moder Fru Elisabeth Daa til Bøvnersholm. Før han 1648 giftede sig med Jomfru Mette Høg, Datter af Mogens Høg til Kærgaardsholm og Fru Helvig Lindenov, overdrog han hende for Livstid Matstrup, hvis hun skulde overleve ham, og beres Ægtefælle blive barnløs; efter hendes Død skulde Gaarden falde tilbage til hans Arvinge; men hun døde allerede i Februar 1650, og Korfits Ulfeld giftede sig derefter med Kathrine v. Ahlefeld, der var fra Holsten; med hende havde han syv Børn. Under den snart efter udbrudte Krig med Sverige blev Gøbfet ødelagt, og med Korfits Ulfeld gif det mer og mer tilbage. Endnu i August 1665 fik han kongelig Bevilling for sin og sin Frenes Livstid paa en Del Gods i Brads Herred af 67 Tdr. 2 Eptr. „ Fdl. 2 Alb. Hartkorn, nemlig: i Brads Sogn Sillerup Mølle, i Nørre-Snebe Sogn i Hampen 1 Gaard, i Nørre-Snebe By 1 Gaard, i Friehøf 1 Gaard, i Kejlstrup 1 Gaard, i Nørby 2 Gaarde og 1 Hus, i Gretterup 1 Gaard, i Bjernstov 2 Gaarde, Nør-Hoved 1 Gaard, 1 Bol og 2 Huse, Hundehoved 1 Gadehus og Høgestov 2 Gaarde. Men 1671 afstodde han et Gæltbrev paa 300 Rdlr. og 1674 et nyt paa 450 Rdlr., for hvilke han pantsatte 3 Gaarde. Før det sidste Kæad tillige med 10 Aars Renter blev der 1685 gjort Indførsel i Pantet, og 6 Aar i Forvejen var selve Hovedgaarden bleven udlagt som Pant til Institutsraad Peder Lerche til Lerchehus; senere tilhørte Pantebrevet hans Fætter Vincens Lerche, indtil det 1685 blev overdraget til den kjøbenhavnske Borger Henrik Holst. Før en Sum af 2658 Rdlr. 4 ½ var Matstrup Hovedgaard med de 2 Møller og 4 Bol i Tyresting tillige med Belgaard, i alt 66 Tdr. 2 Eptr. Hartkorn, bleven pantsat. Og dette Pant blev 1686 af Henrik Holst overdraget til Ejeren af Egherring-Munkgaard Lyge Vespersen og hans Svoger Lyge Pedersen Nørkar. Aaret efter købte de endnu en Forfrindning, udstedt af Korfits Ulfeld, paa 2300 Rdlr., hvorfor hele Tyresting Sogn var sat i Pant, og efterhaanden kom de paa denne Maade i Besiddelse af den største Del af Gøbfet. Smidtertid vedblev Korfits Ulfeld, der kaldtes Overstieutenant, at bo paa Matstrup; men 1687 eller Aaret efter maatte han

flytte derfra. Ved det kort i Forvejen foretagne Syn fandtes baade Hovedgaarden og Møllerne højt forfaldne, og i denne sin Ulykke havde han tillige den Ubehagelighed at blive tiltalt for dobbelt Pantkættelse af en Gaard i Holst; men den Sag blev dog afgjort i Mindelighed. Fra Matstrup flyttede han til Vorbjærggaard (i Rim Herred), og her levede han sine øvrige Dage; i Kloborg Kirke fandt hans Støv Hvile ved Siden af Mattrups andre Ejere. Af sin eneste Søn Jakob Ulfeld havde han megen Sorg. Paa Grund af Mis-handlinger imod sin Hustru Fru Christense Daa blev Sønnen forvist for Livstid til Ostindien; men den forurettede Hustru gif i Forbøn for ham og ubdirkede, at han snart fik Lov til at komme hjem igjen. Med de ny Ejere af Matstrup blev han nu indviklet i heftig Strid, og da han boede paa Bøvnersholm, var han dem en meget besværlig Nabo. Ved sin Voldsomhed skaffede han sig ogsaa andre Fjender, og en af disse, der var i hans egen Ægeneste som Skytte, blev hans Vanemænd i Slutningen af 1688 eller Begyndelsen af 1689. Kygget ubbrede sig, at Mattrups ny Ejere havde underkjøbt Skytten til at begaa Mordet; men Forskørene desangaaende gaved ingen Ophøjsning derom, og Kygget tabte sig snart igjen.

Lyge Vespersen, der var født 1655, blev Stamsfader for en Slægt, hvem Matstrup har tilhørt i længre Tid end nogen af de Ætter, der tidligere vare Gaardens Ejere. Han gjorde sig megen Umage for saa vidt muligt at indløse det Voregods, der hidtil havde hørt under Matstrup, hvilket ikke saft han myndeligt vanskeligt paa Grund af hin Tids Væggibning; han udjødte ogsaa 1690 sin Svoger af Kølleskæbet og døde 1706. I sit andet Ægtefælle med Anne Mikkesdatter havde han ni Børn, og denne hans Enke giftede sig senere med Daniel Fijcher til Silleborg og Binderslevgaard. Hun døde i Aaret 1721, og da blev ved det offentlige Salg af Gaarden og Gøbfet hendes Søn Niels Thgesen paa alle Arvingenes Begne høiflydende med 27,500 Kroner. Den Gang var Matstrup saaledes fuldfat: fri Hovedgaardstæt 27 Tdr., Møllestød 9 Tdr. 4 Eptr. 2 Fdl., Skovstød 6 Tdr. 2 Eptr. 1 Fdl. 2 Alb. Vøndergodssets Hartkorn 340 Tdr., Kongetiender 16 Tdr. 5 Eptr. og Kirketiender 54 Tdr. 4 Eptr. med Kirkerne Kloborg, Tyresting, Græstrup og Ring; Hartkornet var saaledes i alt 454 Tdr. Men Budet synes at være blevet forfæstet; thi et nyt Salg fandt Sted 1722, og da blev Christian Fijcher til Binderslevgaard, Allinggaard og Grøbballegaard, en Stifføn af Lyge Vespersens Enke, høiflydende med 25,500 Rdlr. Han fik Skjøde

MATTRUP

i Jylland.

paa Mattstrup i April 1723, men folgte den hele Ejendom allerede det følgende Aar til den før nævnte Niels Thygesen. Denne var født 1700, ægtebo 1732 Helle Ammitøsbøll fra Raab og døde 1752 som Kancelliraad, og hans Enke fulgte ham i Graven 1755. Da største Delen af deres mange efterlevende Børn vare umyndige, og biskops Raar ingenlunde de bedste, blev Gaard og Gods atter solgte i Maj 1755, og nu købte deres Farbroder Justitsraad Emanuel Thygesen Mattstrup for 38,600 Rdlr. Han var en Mand, der ved ubstrakt og heldig Handelsvirksomhed i Hovedstaden havde samlet sig en betydelig Formue; tillige havde han været Regimentskvartermester ved et Regiment i Kjøbenhavn. Han blev omtrent paa samme Tid som han købte Mattstrup Amtsforvalter over Havreballegaard, Kalls og Sjørnholm Amter. Ogsaa købte han Hovedgaarden Mindstrup i Nørvang Herred tillige med Føvling, Hvirring og Hornborg Kirker og en hel Mængde Bøndergods. Af alle disse Ejendomme oprettede han den 3die November 1759 et Stamhus for sin afdøde Broders ældste Søn Thyge Vesper Thygesen. Dette Stamhusbrev blev stabsfæstet af Kongen 1766, og da indbefattedes under Stamhuset ogsaa Hovedgaarden Stovgaard i Lørrild Herred, som han senere havde købt og i Følge sine Arvinges Udsagn havde haft i Sinde at lægge under Stamhuset. Dette ubgjorde saaledes 63 Tdr., 2 Stp. „ Føl. 2 Alb. Ager og Engs Hartkorn fri Hovedgaardstaxt, nemlig: Mattstrup 27 Tdr., Mindstrup 17 Tdr. 7 Stp. 3 Føl. 2 Alb. og Stovgaard 18 Tdr. 2 Stp. 1 Føl. Skov- og Møllestyld 17 Tdr. 5 Stp., matriculerede Riketienner 119 Tdr. 7 Stp. af Lystrup, Græstrup, Ring, Føvling, Kloborg, Hvirring og Hornborg Sogne, matriculerede Kongetienner 56 Tdr. 7 Stp. af Lystrup, Ring, Kloborg, Føvling og Kollerup Sogne, Bøndergods 566 Tdr. 6 Stp. Hartkorn, Ager og Eng, 2 Tdr. 1 Stp. 3 Føl. 2 Alb. Skovstyld og 2 Tdr. 1 Stp. Møllestyld, eller i alt 823 Tdr. 3 Stp. „ Føl. 1 Alb. Hartkorn af alle Slags. Den aarlige Landgilte var: 1098 Rdlr. 1½ 8 ß, 65 Tdr. 6 Stp. Rug, 17 Tdr. 4 Stp. Byg, 14 Tdr. 1 Stp. Havre, 27 Rpd. Smør, 15 Evin, 2 Lam, 3¼ Sæs, 40 Høns og end videre 19 Ugebage foruden Høveri til Hovedgaardene. I Stamhusbrevet blev det bl. a. derhos fastsat, at der ikke maatte tages en højere Indskrivning end 20 Rdlr. af en Gaard, ligesom der heller ikke maatte sættes noget af Stovene til fremmebe, efterdem der med al Omhu skulde fredes om dem til Vebeligeholdelse af Hoved- og Bøndergaardenes Bygninger. Justitsraad Emanuel Thygesen var først gift med Magdalena Kristine Ammitøsbøll og efter

hendes Død med Margrete Lentz, der var Enke efter Agent Hjørn; ogsaa hende overlevede han, og begge Ægtefæder vare barnløse. Selv døde han i sit 61de Aar i Juli 1764, og i Kloborg Kirke, hvor han hviler ved sine Hus-truer, blev der oprettet et smukt Mindesmærke over ham. Justitsraad Thyge Vesper Thygesen var ved Stamhusets Oprettelse Afsesfor i Rentekammeret, efter at have trukket sig tilbage fra Handelen, som han efter sin Onkel havde fortsat i Forening med den bekendte Niels Røhberg, der blev Ejers af Freberiksgade. Senere var Thygesen Kommitteret i Kollegiet og blev af Regeringen benyttet ved Salget af det maaeste Ryttergods som og maaeste ved Salget af Ryttergodsjet i Standerborg Amt; ved at handle med de første Kjøbere af dette sidste fik han i sine Hænder en Mængde Gods, nemlig de nye oprettede Hovedgaarde Bøvnersholm eller Vaabensholm og Nedenskov-Bilholt med alt Tilliggende foruden en hel Del Strøggods. Han købte og udstykkede en Del andre Gods og afskæbte desuden Mindstrup og Stovgaard, og i Steben for disse sidste blev Bøvnersholm og Nedenskov-Bilholt indlemmede i Stamhuset, som derved blev noget forøget, saa at det i alt ubgjorde 876 Tdr. 6 Stp. Hartkorn af alle Slags. Desuden ejede han i Strøggods af alle Slags 413 Tdr. 7 Stp. 2 Føl. Hartkorn. Justitsraaden, der ligesom hans Farbroder saa godt som muligt vilde sørge for sine Bønders Velvære, forhøjede ej heller Landgilten for Stamhuset og det forrige Ryttergods, saa at dette sidste ikke sjældent slet ingen Indtægter ydede ham. Høveriet var langt fra at være trykkelige, efterdem baade Bøvnersholm og Nedenskov-Bilholt vare bort-fæstede til Bønder og derfor blev drevne uden Høveri, og det halve Arbejde til selve Mattstrup blev altid eftergivet, da Høvbøndernes Tal var meget stort. I Aaret 1776 blev Justitsraaden ablet under Navnet Thygesen. Han døde i Aaret 1822, efter i 25 Aar at have overlevet sin Hustru Sofie Charlotta Leberfeldt fra Erholm; men allerede i Begyndelsen af Aaret 1821 var Stamhuset paa Grund af den Lauds- og Legemsfaglighed, der havde hjemføgt ham i flere Aar, blevet overdraget til hans eneste Søn Niels Emanuel de Thygesen. Denne havde tidligere været Stiftamtmand i Norge, var 1812 efter sin Farbroder Lars Thygesen bleven Ejers af det store Gods Bygholm og havde allerede nogle Aar i Forvejen købt det omtalte Strøggods af sin Fader, saa at han havde en samlet Ejendom af 2365 Tdr. Hartkorn. Imod Stamhusbrevets udtrykkelige Forbud søgte og fik han strax efter sin Tiltrædelse kongelig Tilladelse til at optage et Laan i det hele Gods, imod at Strøggodsjet

MATTRUP

i Jylland.

blev indlemmet i Stamhuset. Raaret skulde udgjøre 100,000 Rbd. Sølv og bruges til Gøsfets Forbebring. 1825 udgjorde Gælden omtrent 126,000 Rbd., og da Kreditorerne paa Grund af de ulykkelige Tidforhold ikke længer havde tilstrækkelig Sikkerhed i Pantet, fandt tilfibt 1829 offentlig Salg Sted. Matstrup og Væbnersholm Hovedgaarde bleve kjøbt af den sidste Besidderes eneste Søn, nuværende Hoffægernester Carl Tyge Georg Frederik de Tygeson, som af Statens Midler maatte laane 65,000 Rbd. Sølv for at kunne kjøbe største Delen af det ham oprindelig bestemte Stamhus. Kjøbsummen blev i alt 56,165 Rbd. Sølv og 3,243 Rbd. Sebler. Af dette Stamhus er der nu ifkun tilbage: Hvirring og Hornborg Kirker med matrifuleret Tiende-Hartorn 44 Tdr. og Vøndergøds 8 Tdr. samt en Kapital af 2,098 Rbd. Det var under maadelige Udsigter, at den ny Ejer tiltraadte sin fæderne Gaard; men ved Uholdenhed og Driftighed lykkedes det ham efterhaanden at bringe Ejendommen paa Fode igjen, og dertil hjalp ham i høj Grad den Omstændighed, at Skovene hidtil næsten havde været urørte og derfor stærkt trængte til Udluftning. Det blev ham tilladt at hugge i Skovene efter Forstvæsenets Udvæning, og de betydelige Indtægter, han derved fik, bødede paa de andre uheldige Forhold. Med stor Besøftning forstrev han de fineste Merinoskaar fra Udslandet, og fra Skotland lod han komme en Tyr og 2 Køer af Tyrffire-Racen. Ved Tidvad, en halv Mil fra Matstrup, blev der indrettet loftrbare Engoanbinger, og ligeledes blev der foretaget store Plantninger i Skovene. Efter at have afskændet henimod 200 Tdr. Hartorn Vøndergøds solgte Tyhgeson i Aaret 1851 Matstrup for 140,000 Rbd. til Olieamster F. B. Schytte. Denne havde Gaarden ifkun til 1853, da han afskændte den for omt. 220,000 Rbd. til Etatsraad Regnar Westenhøj, der endnu er Matstrup Ejers. Han har senere tilkjøbt en Del Jorder, mest for at afrunde det hele.

Fladeindholdet er nu omtrent 3000 Tdr. Land og er fordelt saaledes:

under Hovedgaarden Matstrup	500 Tdr. Land Ager og Eng		
Aulsogaarden Tyrstinggaard	450 — — — — —		
— Bjerrebo	300 — — — — —		
— Vaabnersholm	250 — — — — —		
— Stidsmølle	200 — — — — —		
nogle Gaarde, Voldsteder og Sule	400 — — — — —		

i alt 2100 Tdr. Land Ager og Eng.

Hertil komme henimod 500 Tdr. Land Skov og 300 Tdr. Land, indtagne til Naaletræ-Kultur, som næsten er fuldført. Det øvrige inbtages af Moser, Rør og Hebe.

Det nuværende Ager og Eng Hartorn er 139 Tdr. 1 Stpe. 1 Fbd. 1 1/2 Alb., hvoraf den større Del, nemlig 103 Tdr. 7 Stpr. 3 Fbd. 2 1/2 Alb. tidligere var frit. Møllestylden er 8 Tdr. 2 Stpr. 2 Fbd. Ring, Førling, Klovborg og Tyrsting Sognes Rønge- og Kirketiender ere matrifulerede for 111 Tdr. 7 Stpr. 2 Fbd., og det Tiende ydende Hartorn er 843 Tdr. " Stpr. 2 Fbd. 1 1/2 Alb.

Ved Gaarden ligger Matstrup Mølle med 5 Køerne og et Vageri, og længer imod Vst Stid Mølle med 4 Køerne og et Stampværk. Til Ejendommen høre end videre Halle og Stidholm Søer.

Hovedbygningen paa Matstrup udgjør en grundmuret Hovedfløj paa en Etage med Kvist og to grundmurede Sidefløje; den blev opført i Midten af det 18de Hundrebaar af Justitsraad Emanuel Tygesen i Steben for en Bindingværks-Bygning fra Tyge Wages og Tyge Jespersens Tider, men paa hvilken Erik Hardenbergs og Fru Anne Rønnows Vaabener med Aarstallet 1578 bleve overførte fra den ældre Bygning. Til Hovedfløjen søjede Justitsraad Tyge Jesper Tyhgeson nogle Fag, da den var temmelig fort; de store Stalde og Ladebygninger, der ere opførte af ham, ere ligeledes Grundmur. Under Hovedfløjen ere hvalvebe Kjeldere. Den nuværende Ejers har baade istandsat Hovedbygningen og ladet foretage ikke ubetydelige Arbejder til Forskønnelse af Gaardens nærmeste Omegn. Et stort Savn, som Gaarden, der ligger paa en stejl Bakke, 80 Fod over Aaen, hidtil har haft, nemlig Mangel paa Vand, er i den sidste Tid bleven afskjulpen ved Anlæg af et Trykværk fra Møllen, hvorved alle Gaardens Bygninger forsynes. De to Forpagtergaarde Tyrstinggaard og Hjerrebo ere af den nuværende Ejers opbyggede fra nyt af, og Møllerne tiidels ombbyggede. I hans Tid er der ogsaa af Heden under de forskellige Gaarde og Møller opdyrket henimod 200 Tdr. Land ret god Jord. De 300 Tdr. Land, der ere indtagne til Naaletræ-Kultur, berunder indbefattet største Delen af Donnerup Hebe, ville om 2 til 3 Aar være helt tilplantede; hvad der hidtil er blevet tilplanted, lover temmelig godt til Trods for de tiidels meget ugunstige Naturforhold.

